

SZLAKIEM TAJNEGO NAUCZANIA NA ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ

- międzyszkolny projekt edukacyjny

*„...Żywi nas zasób pracy, plemion długiej -
ich miłość, sława, istnienie nam krasi,
a z naszych czynów i z naszej zasługi
korzystać będą znów następcy nasi.”*

Adam Asnyk

1. Realizatorzy projektu:

- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Olesznie
- Szkoła Podstawowa im. płk. Mariana Sołtysiaka „Barabasza” w Daleszycach
- Szkoła Podstawowa nr 18 im. Zbigniewa Kruszelnickiego „Wilka” w Kielcach
- Szkoła Podstawowa im. Partyzantów AK Ziemi Kieleckiej w Sukowie
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Zagnańsku
- Zespół Szkół im. Oddziału AK „Wybraniieccy” we Wzdole Rządowym
- Publiczne Gimnazjum im. mjr. Jana Piwnika „Ponurego” w Bodzentynie
- Szkoła Podstawowa im. Świętokrzyskich Partyzantów AK w Wielkiej Wsi
- Gimnazjum nr 26 im. Wojciecha Szczepaniaka w Kielcach
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej Korpus „Jodła” w Łącznej

2. Poziom edukacyjny: II i III

- szkoła podstawowa - klasy V i VI,
- gimnazjum - klasa I.

3. Przedmioty, w obrębie których może być realizowany projekt:

- historia,
- plastyka,
- muzyka,
- godzina wychowawcza,
- język polski

Ścieżki edukacyjne:

- Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie,
- Wychowanie patriotyczne i obywatelskie.

4. Osoby odpowiedzialne:

- dyrektorzy szkół Stowarzyszenia,
- nauczyciele historii, plastyki, muzyki i języka polskiego.

5. Czas realizacji projektu:

- Od X 2009 r. do V 2010 r.

6. Koszty realizacji projektu:

- Każda szkoła w ramach własnych środków.
- Koszty dotyczące nagród, dyplomów, okolicznościowych plaketek, wyżywienia (ognisko, kolacja, śniadanie), realizowanych zadań, zgodnie z projektem ponoszą organizatorzy (szkoły) w równych proporcjach. Rozliczenie wszystkich środków odbywać się będzie w oparciu o przedstawienie faktury.
- Koszty transportu, kwiatów i zniczy szkoły ponoszą we własnym zakresie.

7. Cele:

Cele ogólne:

- wzbogacanie wiedzy o historii regionu;
- rozwijanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością, zachodzącymi w niej procesami i wydarzeniami;
- kształtowanie szacunku dla przeszłości i bohaterów narodowych;
- kształtowanie tożsamości narodowej w aspekcie tożsamości regionalnej;
- rozwijanie postaw patriotycznych;
- wykorzystanie wycieczki, rajdu jako form aktywnego wypoczynku, dających możliwość bezpośredniego poznania cech krajobrazu i historii napotykanymi obiektami na trasie;
- integrowanie młodzieży i nauczycieli wokół wspólnego działania, rozbudzanie aspiracji poznawczych i twórczych;
- zachęcanie do aktywnych form spędzania wolnego czasu i wypoczynku;
- doskonalenie umiejętności promowania własnej szkoły i regionu.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- *poszukuje i gromadzi informacje z różnych źródeł o działalności Armii Krajowej w regionie świętokrzyskim podczas II wojny światowej;*
- *wzbogaca wiedzę na temat Polskiego Państwa Podziemnego, w tym także o tajnym nauczaniu;*
- *poznaje bohaterów AK i ich rolę w odzyskaniu niepodległości;*
- *poznaje Miejsca Pamięci Narodowej, pomniki, nagrobki, Izby Pamięci związane z historią walk o wolność regionu, w którym mieszka;*
- *przygotowuje prezentację o patronie swojej szkoły;*
- *nawiązuje kontakty z rówieśnikami i innymi osobami;*
- *uczy się dyscypliny i współpracy w zespole.*

8. Treści:

a) ogólne:

- *Polska w latach 1939-1945: formy i miejsca walk o niepodległość;*
- *sylwetki wielkich Polaków – żołnierzy i nauczycieli TON;*
- *elementy historii regionu;*
- *tajne nauczanie na terenie Kielecczyzny.*

b) szczegółowe:

- *działalność partyzancka oddziałów Armii Krajowej na terenie Kielecczyzny;*
- *sylwetki dowódców oddziałów Armii Krajowej;*
- *miejsca pamięci narodowej, pomniki, tablice pamiątkowe, nagrobki, cmentarze partyzanckie upamiętniające wydarzenia z dziejów AK w regionie;*
- *tablice, pomniki i miejsca upamiętniające tajne nauczanie w naszym regionie.*

9. Zakładane osiągnięcia uczniów:

Uczeń powinien:

- *dostrzec związek historii regionu z dziejami Polski;*
- *wymienić istotne fakty dotyczące tajnego nauczania w Polsce i naszym regionie;*
- *wykonać biogram poznawanych postaci związanych z dziejami walk narodowowyzwoleńczych w regionie;*
- *znać wybrane miejsca pamięci narodowej w regionie, w tym związane z tajnym nauczaniem;*
- *wykonać pracę plastyczną, ilustrującą ważniejsze wydarzenia związane z bohaterem projektu;*
- *podejmować próby oceny faktów i wydarzeń z przeszłości historii;*
- *orientować się w terenie i prowadzić w nim obserwacje elementów środowiska przyrodniczego i społecznego.*

10. Metody i formy:

- *metoda projektu,*
- *metoda biograficzna,*
- *praca w grupach,*
- *wycieczki,*
- *rajdy piesze,*
- *praca pod kierunkiem nauczyciela.*

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ
REALIZACJA MIĘDZYSZKOLNEGO PROJEKTU EDUKACYJNEGO :
SZLAKIEM TAJNEGO NAUCZANIA
NA ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ
w roku szkolnym 2009/2010

<i>L.p.</i>	<i>Zadania szczegółowe</i>	<i>Sposób realizacji</i>	<i>Osoby/Szkoły odpowiedzialne</i>	<i>Termin i miejsce realizacji</i>
<i>1</i>	<i>1. Spotkanie organizacyjne w celu określenia współpracy młodzieży i nauczycieli w roku szkolnym 2009/2010 w ramach Stowarzyszenia Szkół Żołnierzy Armii Krajowej.</i>	<i>1. Dyskusja:</i> - potwierdzenie tematu, wokół którego realizowane będą działania, - wskazanie celów i metod realizacji projektu, - określenie terminu międzyszkolnego rajdu, trasy, ilości uczestników, środków finansowania, - wybór szkół i osób odpowiedzialnych za realizację przydzielonych zadań.	- Dyrektor SP nr 18 w Kielcach, - Dyrektorzy szkół, - Nauczyciele: historii, plastyki, - muzyki, jęz. polskiego,	<i>18 XII 2009 r.</i>
		<i>2. Praca w zespołach:</i> - historyków - opracowanie wstępnego harmonogramu 2 - dniowego pieszego rajdu SZLAKIEM WYBRANYCH MIEJSC PAMIĘCI II WOJNY ŚWIATOWEJ NA TERENIE GMINY ZAGNAŃSK (zał. nr 1) oraz regulaminu konkursu historycznego (zał. nr 2) - plastyków - opracowanie regulaminu konkursu plastycznego (zał. nr 3)	- Nauczyciele historii, - Nauczyciele plastyki	
		<i>3. Akceptacja wypracowanych materiałów przez wszystkich uczestników spotkania.</i>		
<i>2</i>	<i>1. Opracowanie materiałów i przesłanie ich do konsultacji do wszystkich szkół Stowarzyszenia.</i>	<i>1. Przesłanie projektu drogą e-mail'ową:</i> - Opis projektu - Harmonogram działań realizacji projektu, - Harmonogram pieszego rajdu: SZLAKIEM WYBRANYCH MIEJSC PAMIĘCI II WOJNY ŚWIATOWEJ NA TERENIE GMINY ZAGNAŃSK - Regulamin konkursu historycznego TAJNE NAUCZANIE NA ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ - Regulamin konkursu plastycznego „Śladami naszych boha-	- SP nr 1 w Zagnańsku	

		terów”.		
	2. Zwrotna informacja proponowanych korekt w projekcie.	1. Przesłanie drogą e-mail'ową do SP w Zagnańsku	- Szkoły Stowarzyszenia,	
3	1. Rozesłanie materiałów- (ostateczna wersja) do wszystkich szkół Stowarzyszenia.	1. Przesłanie pocztą lub drogą e-mail'ową.	- SP nr 1 w Zagnańsku	
	2. Poinformowanie odpowiednich władz o realizowanym projekcie i zaproszenie do udziału w rajdzie, spotkaniu przy ognisku w Zagnańsku: - Kuratorium Oświaty, - Zarządu SZŻ AK, - lokalnych władz samorządowych, - ks. proboszcza kościoła parafialnego p.w. św. Rozalii i św. Marcina w Zagnańsku, - przedstawicieli Stowarzyszenia Wychowanków Kompletów Tajnego Nauczania w Kielcach w latach 1939 – 1945, - przedstawicieli ZNP - Nadleśnictwa Zagnańsk, - kombatantów, uczniów tajnych kompletów, - policji.	1. Stosowne pisma z załączonym projektem.	- Dyrektor SP nr 1 w Zagnańsku p. Anna Tuz, - Dyrektor SP nr18 w Kielcach p. Artur Staniszewski, - Dyrektor ZS we Wzdole Rządowym p. Janusz Wojkowski	XI 2009 r. – IV 2010 r.
4	1. Realizacja zadań projektu w szkołach.	1. Przedstawienie projektu do realizacji na posiedzeniu Rady Pedagogicznej. 2. Pozyskanie środków finansowych na realizację projektu (transport, nocleg, posiłki, kwiaty, znicze, dyplomy, nagrody). 3. Zapoznanie uczniów klas V i VI szkół podstawowych oraz I klasy gimnazjum z projektem i harmonogramem działań. 4. Indywidualna, grupowa oraz zespołowa praca uczniów: - poznawanie Miejsc Pamięci Narodowej najbliższej okolicy, regionie, - opieka nad grobami partyzantów AK oraz innych ugrupowań partyzanckich,	- Nauczyciel zaangażowany w realizację projektu, - Dyrektorzy szkół, - Wychowawcy klas, nauczyciele: historii, jęz. polskiego, muzyki, plastyki. - Uczniowie, - Nauczyciele: historii, jęz. polskiego, muzyki, plastyki.	do końca 2009 r. I 2010 r. IX 2009 r. - V 2010 r.

		<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z kombatantami, - poszukiwanie, gromadzenie, selekcjonowanie materiałów, - opracowywanie biogramów, - czytanie wskazanych pozycji literatury, - szkolne konkursy wiedzy o tajnym nauczaniu <p>5. Zgłoszenie nazwisk uczniów, którzy będą reprezentować swoją szkołę w międzyszkolnym konkursie historycznym. (zał. nr 2)</p> <p>6. Dostarczanie prac plastycznych na konkurs międzyszkolny do SP nr 1 w Zagnańsku (zał. nr3),</p> <p>7. Przygotowanie nagród dla laureatów międzyszkolnego konkursu historycznego.</p> <p>8. Przygotowanie dyplomów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurs historyczny, • konkurs plastyczny, • dla szkoły, uczniów i nauczycieli zaangażowanych w realizację międzyszkolnego projektu edukacyjnego <p>9. Przygotowanie znaczków okolicznościowych dla uczestników rajdu i gości.</p> <p>10. Nauka partyzanckich piosenek</p> <p>11. Organizacja środka transportu</p> <p>12. Sporządzenie listy uczniów (po15) biorących udział w rajdzie, omówienie spraw organizacyjnych z uczniami oraz ich rodzicami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Szkolne komisje konkursowe. Załącznik nr 2 - Do nauczyciela historii SP nr 1 w Zagnańsku (załącznik nr 2) - Nauczyciele plastyki (załącznik nr 3) - Każda szkoła zakupuje 3 książki na sumę 60 zł, - Nauczyciel historii - Nauczyciel plastyki, - Dyrektorzy szkół według projektu opracowanego przez nauczyciela plastyki z SP w Olesznie - SP nr 1 w Zagnańsku - Nauczyciel muzyki, - Szkoły we własnym zakresie, - Nauczyciele: historii, plastyki, 	<p>III – IV 2010 r.</p> <p>do 25 IV 2010 r.</p> <p>do 30 IV 2010 r.</p> <p>do III 2010 r.</p> <p>do IV 2010 r.</p> <p>do IV 2010 r.</p>
5	1. Spotkanie realizatorów projektu.	<p>1. Omówienie spraw związanych z realizacją zadań</p> <p>2. Wskazanie mocnych oraz słabych stron</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dyrektor SP nr 1 w Zagnańsku, - Dyrektor SP nr 18 w Kielcach, 	III 2010 r.
6	1. Przygotowanie wystawy prac	1. Prace konkursowe	- Uczniowie,	V 2010 r.

	<i>plastycznych.</i>		- <i>Nauczyciel plastyki z SP nr 1 w Zagnańsku</i>	
<i>7</i>	<i>1. Międzyszkolny rajd pieszy SZLAKIEM WYBRANYCH MIEJSC PAMIĘCI II WOJNY ŚWIATOWEJ NA TERENIE GMINY ZAGNAŃSK</i>	<i>1. Załącznik nr 1</i>	- <i>Odpowiedzialni według załącznika nr 1,</i>	<i>V 2010 r.</i>
<i>8</i>	<i>1. Integracyjne spotkanie przy ognisku szkół biorących udział w realizacji projektu</i> - <i>podsumowanie działań związanych z realizacją projektu</i>	<i>1. Załącznik nr 1,3,</i> <i>2. Spotkanie wszystkich uczestników rajdu,</i> <i>3. Wręczenie nagród i pamiątkowych dyplomów,</i> <i>4. Ustalenie tematyki przyszłorocznego projektu oraz rajdu.</i>	- <i>Uczniowie, Nauczyciele, Dyrektorzy,.</i>	<i>V 2010 r.</i>
<i>9</i>	<i>1. Podsumowanie realizacji projektu w szkołach.</i>	<i>1. Informacja na stronie internetowej szkół,</i> <i>2. Dokumentacja w kronikach szkolnych</i>	- <i>Uczniowie, Nauczyciele: historii, plastyki, informatyki,</i>	<i>do 30 V 2010 r.</i>

**MIĘDZYSZKOLNY RAJD PIESZY
SZLAKIEM WYBRANYCH MIEJSC PAMIĘCI II WOJNY ŚWIATOWEJ NA TERENIE
GMINY ZAGNAŃSK
21. 05. 2010 r.**

Data	Godzina	Miejsce	Zadania szczegółowe i forma realizacji	Odpowiedzialni
piątek- 21.05. 2010 r.	9 ⁰⁰ -9 ³⁰	Plac szkolny, tablica pamiątkowa w budynku szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie wszystkich uczestników rajdu przed Szkołą Podstawową nr 1 w Zagnańsku. 2. Powitanie uczestników rajdu: <ul style="list-style-type: none"> - koordynator rajdu z SP nr 1 w Zagnańsku, - Wójt gminy Zagnańsk, - kombatancki, uczniowie tajnych kompletów, - lokalne media. 3. Omówienie spraw organizacyjnych związanych z trasą rajdu. 4. Wręczenie wszystkim uczestnikom okolicznościowych plakietek. 5. Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przed tablicą upamiętniającą nauczycieli tajnego nauczania w Zagnańsku - w budynku szkoły. 	<ul style="list-style-type: none"> - dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku;
	9 ³⁰ -10 ⁰⁰ 10 ⁰⁰ -11 ⁰⁰	Przejsie do kościoła w Zagnańsku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiedzanie kościoła p.w. św. Rozalii i św. Marcina w Zagnańsku. 2. Msza święta w intencji: <ul style="list-style-type: none"> - żołnierzy AK i innych ugrupowań partyzanckich walczących w czasie II wojny światowej w okolicy Zagnańska, - nauczycieli tajnego nauczania z Zagnańska. 3. Historia Zagnańska, parafii i tajnego nauczania – prelekcja, film. 	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku;
	11 ⁰⁰ -11 ³⁰	Przejsie na cmentarz parafialny w Zagnańsku. Zwiedzanie wyrobiska w zachodniej części góry Chełm	1. Podziwianie piękna krajobrazu Zagnańska. Zwiedzenie pokopalnianego wyrobiska (obecnie pomnik przyrody „Odślonięcie geologiczne na górze Chełm”), gdzie odkryto ślady tetrapoda sprzed około 400 milionów lat.	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku.
	11 ³⁰ -11 ⁴⁵	cmentarz parafialny w Zagnańsku	1. Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na mogiłach żołnierzy polskich poległych we wrześniu 1939 r. w rejonie Kielce – Zagnańsk, partyzantów i nauczycieli tajnego nauczania.	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku;

11 ⁴⁵ -12 ³⁰	Przejsie nad zalew „Borowa Góra”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podziwianie piękna krajobrazu, źródeł Bobrzy. 2. Pomnik przyrody dęb „Daniel”. 3. Zalew „Borowa Góra” – poznajemy walory turystyczne gminy Zagnańsk. 	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku;
12 ³⁰ -13 ¹⁵ 13 ¹⁵ -14 ⁰⁰	Przejsie do dębu „Bartka”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznajemy współczesny Zagnańsk. 2. Dąb „Bartek” - jeden z najstarszych pomników przyrody w Polsce. Omówienie walorów przyrodniczych w gminie Zagnańsk. 	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku; - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku, - przedstawiciel Nadleśnictwa Zagnańsk;
14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	Przejsie do Samsonowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podziwianie piękna krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie szkół, - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku;
15 ⁰⁰ -15 ²⁰ 15 ²⁰ -16 ⁰⁰	Samsonów – pomnik ofiar terroru 1939 - 1945	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie przy pomniku upamiętniającym ofiary terroru lat II wojny światowej: <ul style="list-style-type: none"> - złożenie kwiatów i zapalenie zniczy, - spotkanie z przedstawicielami Towarzystwa Ziemi Samsonowskiej przed ruinami huty, - omówienie historii tego terenu. 2. Konkurs historyczny. 	<ul style="list-style-type: none"> - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie szkół, - kombatancki; - Międzyszkolna Komisja Konkursowa
16 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	Przejsie na Goleniawy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podziwianie piękna krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie szkół;
17 ⁰⁰ -19 ³⁰	Goleniawy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie przy ognisku. <ul style="list-style-type: none"> - poczęstunek – wspólne pieczenie kiełbasek, ciepły posiłek. 2. Podsumowanie konkursu plastycznego i wręczenie nagród. 3. Podsumowanie konkursu historycznego i wręczenie nagród. 4. Śpiewanie piosenek partyzanckich i harcerskich. 5. Wspomnienia kombatanów i uczniów tajnych kompletów. 6. Podsumowanie rajdu. 	<ul style="list-style-type: none"> - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie szkół, - kombatancki, - uczniowie tajnego nauczania, - młodzież;
19 ³⁰ -20 ³⁰	Przejazd do Szkoły Podstawowej nr 1 Zagnańsku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie grup uczestników rajdu w Szkole Podstawowej nr 1 w Zagnańsku, Chrusty 60. 2. Zabawa integrująca uczestników rajdu. 	<ul style="list-style-type: none"> - koordynatorzy z SP nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie szkół;

	20 ³⁰ -22 ⁰⁰		3. Przygotowanie do snu w budynku szkoły.	
	22 ⁰⁰ - 7 ³⁰	Szkoła Podstawowa nr 1 w Zagnańsku	1. Cisza nocna.	- nauczyciele z SP nr 1 w Zagnańsku, - opiekunowie grup;
Sobota- 22.05. 2010 r.	8 ⁰⁰	Szkoła Podstawowa nr 1 w Zagnańsku	1. Organizacja drugiego dnia rajdu: - pobudka, - śniadanie, - ustalenie tematyki międzyszkolnego projektu na przyszły rok szkolny.	- dyrektorzy szkół uczestniczących w rajdzie, - opiekunowie grup, - osoby odpowiedzialne z SP nr 1 w Zagnańsku
	11 ⁰⁰	plac Szkoły Podstawowej nr 1 w Zagnańsku	1. Pożegnanie i wyjazd uczestników rajdu.	- opiekunowie grup.

**REGULAMIN
KONKURSU HISTORYCZNEGO**

CELE KONKURSU:

1. Popularyzowanie historii polskiego ruchu oporu oraz wiedzy z zakresu działalności Armii Krajowej w naszym regionie.
2. Tajne nauczanie na ziemi świętokrzyskiej.
3. Kształtowanie postawy patriotycznej.

UDZIAŁ W KONKURSIE:

1. Uczniowie szkół należących do Stowarzyszenia Szkół Żołnierzy Armii Krajowej:
 - szkoły podstawowe – klasy V i VI,
 - gimnazjum – klasy I;
2. I etap – eliminacje szkolne;
3. Do udziału w eliminacjach międzyszkolnych należy zgłosić trzech najlepszych uczniów.
Termin zgłoszenia nazwisk uczestników mija 25 kwietnia 2010 r.

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania w Zagnańsku

- Konkurs w formie quizu odbędzie się w trakcie rajdu pieszego: ***SZLAKIEM WYBRANYCH MIEJSC PAMIĘCI II WOJNY ŚWIATOWEJ NA TERENIE GMINY ZAGNAŃSK.***
- Komisja konkursowa:
Przewodniczący: nauczyciel historii SP nr 1 w Zagnańsku.
Członkowie: nauczyciele historii szkół biorących udział w konkursie.
- Nagrody oraz dyplomy dla wszystkich uczestników konkursu zostaną wręczone przez organizatorów konkursu.

LITERATURA DLA NAUCZYCIELI:

Kaczanowski Longin, Paprocki Bogusław: Miejsca pamięci narodowej 1939 - 1945 w województwie kieleckim, Wyd. Biuro Dokumentacji Zabytków, Kielce 1989 r.;

Majewski S.: *Tajne szkolnictwo Kielc i powiatu kieleckiego w czasie okupacji hitlerowskiej 1939 – 1945.* „Przegląd Historyczno - Oświatowy” 1978, nr 4(82), s. 514 – 531;

Massalski Adam: *Szkolnictwo na Kielecczyźnie w okresie okupacji 1939 -1945*, PWN, Warszawa 1975;
Nauczyciele Kielecczyzny w walce o szkołę polską w latach okupacji 1939 - 1945. Materiały z sesji poświęconej tajnej oświacie oraz walce nauczycieli Kielecczyzny w latach okupacji. Kielce, 19 – 20 października 1973 r., Kielce 1979.

Pytania konkursowe

1. **Kiedy w Kielcach rozpoczęły się pierwsze konspiracyjne zajęcia uniwersyteckie i w jakich latach były kontynuowane?**

Pierwsze zajęcia tajnych studiów rozpoczęły się 16 grudnia w roku akademickim 1943/1944 i były kontynuowane w następnym roku 1944/1945.

2. Na jakich uczelniach po wojnie kontynuowali naukę studenci kursów kieleckich?

Po wyzwoleniu studenci tajnych kursów kończyli studia na uniwersytetach: Jagiellońskim, Poznańskim, Łódzkim i Warszawskim.

3. Jakie tajne kursy uniwersyteckie w okresie niemieckiej okupacji działały w Kielcach?

W latach okupacji niemieckiej w Kielcach działały:

- filia Tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich – 6 kierunków
- filia Tajnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – 2 kierunki
- tajne Pedagogium
- tajna Politechnika Warszawska – 1 kierunek
- tajne Seminarium Duchowne

4. Wymień kierunki tajnych kursów uniwersyteckich działające w Kielcach w czasie II wojny światowej.

W pierwszym roku akademickim:

- polonistyka
- historia
- medycyna
- prawo cywilne
- chemia

W kolejnym roku dodatkowo doszły:

- farmacja
- prawo kanoniczne
- germanistyka
- architektura

5. Kiedy powstała Tajna Organizacja Nauczycielska i co było jej głównym zadaniem?

TON powstała w październiku 1939 r. Taki kryptonim przyjął ZNP. Zajmowała się przede wszystkim organizowaniem tajnych kompletów na poziomie szkoły średniej i wyższej oraz nauczaniem zakazanych przez okupanta przedmiotów w szkołach oficjalnie działających (powszechnych i zawodowych).

6. Kontynuacją jakiego uniwersytetu był działający w Kielcach w czasie II wojny światowej Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich (TUZZ) i gdzie była jego główna siedziba?

Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich był kontynuacją zamkniętego przez Niemców Uniwersytetu Poznańskiego, jego centrala w latach 1940-1944 znajdowała się w Warszawie (po upadku powstania warszawskiego w Krakowie), a jego oddziały (filie) od jesieni 1943 r. mieściły się w Kielcach i Częstochowie.

7. Gdzie w Kielcach znajduje się tablica ku czci wykładowców i studentów tajnego nauczania?

Tablica ku czci wykładowców i studentów Tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich oraz wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, które działały w latach 1943-45, została odsłonięta 9 kwietnia 2003 r. i znajduje się na kamienicy przy ul. Wesolej 25.

8. Gdzie w Kielcach znajdują się tablice poświęcone nauczycielom i uczniom tajnych kompletów? Wymień przynajmniej trzy.

- a) Tablica poświęcona pamięci nauczycieli zamordowanych w czasie wojny i okupacji w latach 1939-1945 w Kielcach wmurowana jest w budynek (fronton) biblioteki na ul. Jana Pawła II.
- b) Tablica poświęcona profesorom i wychowankom kompletów tajnego nauczania wmurowana na ścianie Bazyliki Katedralnej w Kielcach.
- c) Tablica poświęcona profesorom tajnych gimnazjów i liceów kieleckich w Kościele Św. Trójcy, ul. Jana Pawła II w Kielcach
- d) Tablica poświęcona Janowi Kupcowi na ścianie dawnego Klubu Nauczyciela przy ul. Okrzei.
- e) Tablica poświęcona Marii E. Opielińskiej przy ul. A. Mickiewicza.
- f) Tablice w II LO im. Jana Śniadeckiego w Kielcach:

- poświęcona nauczycielom tej szkoły pracującym w latach 1939 – 1945,
- poświęcona Ildefonsowi Sikorskiemu,
- poświęcona uczniom – żołnierzom, którzy polegli w walce z okupantem niemieckim.

9. Kiedy w Kielcach w okresie II wojny światowej został utworzony tajny Departament Oświaty i Kultury, komu on podlegał?

Departament Oświaty i Kultury powstał w Kielcach na początku 1942 r. i podlegał on Delegatowi na Kraj polskiego rządu w Londynie.

10. Kto na terenie Kielc kierował w czasie okupacji hitlerowskiej Departamentem Oświaty i Kultury?

Na terenie Kielc Komisją Oświaty i Kultury kierował do 1943 r. Wilhelm Gancarczyk, Apolinary Kuśnierski do 1944 r., Stanisław Rychter.

11. Wymień nazwiska przynajmniej trzech osób, które wchodziły w skład Departamentu Oświaty i Kultury w Kielcach w latach okupacji hitlerowskiej.

W skład Komisji wchodziła Maria Opielińska, Apolinary Kuśnierski, Maria Krzymuska, Paweł Czapla, Stanisława Gancarczyk, Stanisław Janicki, Stanisław Lipiec, Dionizy Pietrzyk i Bolesław Figwer. Wszystkie te osoby miały pod opieką wydzielone odcinki tajnej pracy oświatowej.

12. W jakich formach organizacyjnych było prowadzone tajne nauczanie w szkołach powszechnych na terenie Kielc w czasie II wojny światowej?

Tajne nauczanie w szkołach powszechnych w Kielcach było prowadzone w dwóch formach. Pierwsza z nich to nauczanie w ramach szkoły jawnej. Często uzupełniane było ono drugą formą – dodatkowym nauczaniem zakazanych przedmiotów (języka polskiego, historii, geografii). Zdarzało się, że nauczyciele prowadzili zajęcia indywidualnie.

13. Ilu nauczycieli prowadziło tajne nauczanie na szczeblu szkoły powszechnej w Kielcach w czasie okupacji hitlerowskiej?

Ogółem zarejestrowano nazwiska 42 nauczycieli, którzy prowadzili tajne nauczanie na poziomie szkoły powszechnej w Kielcach.

14. Wymień szkoły podstawowe w Kielcach, w których najwięcej uczniów objętych było uzupełniającym tajnym nauczaniem przedmiotów zakazanych przez okupanta.

Najwięcej uczniów objętych tajnym nauczaniem było w SP nr 1 im. Stanisława Staszica (ogółem 205 uczniów od 1940 do końca wojny) oraz w SP nr 2 im. Marii Konopnickiej (w 1943/44 – 72 uczniów)

15. Jaki był stosunek władz niemieckich do szkół średnich ogólnokształcących działających w Kielcach?

Okupant od samego początku przejęcia władzy w Kielcach zabronił jakiegokolwiek oficjalnej działalności średnich szkół ogólnokształcących. Budynek szkół były zajmowane przez Niemców dla potrzeb wojska i policji lub szpital.

16. Podaj nazwisko i imię dyrektora Gimnazjum i Liceum im. Bł. Kingi w Kielcach, organizatora tajnego nauczania na poziomie szkoły średniej w czasie okupacji niemieckiej.

Już od połowy października 1939 r. organizatorką tajnego nauczania na poziomie szkół średnich w Kielcach była dyrektorka Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Błogosławionej Kingi Maria Opielińska, która od początku 1942 roku była upoważniona przez Komisję Okręgową Oświaty i Kultury do kontrolowania poziomu szkolnictwa średniego w kilku miastach południowej Kielecczyzny, a w ostatnich dwóch latach okupacji pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Miejskiej i Powiatowej Komisji Oświaty i Kultury w Kielcach i referentki szkolnictwa średniego w Kielcach.

17. Jaka, zgodnie z instrukcjami tajnych władz oświatowych, była liczebność tajnych kompletów?

Liczebność tajnych kompletów wahała się od 6 do 10 osób.

18. Jak organizowane były tajne komplety na szczeblu szkoły średniej w okupowanych Kielcach?

Były to komplety dopołudniowe dla uczniów mających zapewnione warunki bytowe, a więc będących na utrzymaniu rodziców i posiadających „lewe papiery” o zatrudnieniu lub zaświadczenia o uczęszczaniu do którejś ze szkół zawodowych organizowanych i prowadzonych przez Niemców. Drugim sposobem były komplety wieczorowo-niedzielne, z których korzystała młodzież pracująca.

19. Jak zorganizowane było kształcenie na tajnych kompletach w średnich szkołach ogólnokształcących?

Lekcje odbywały się według programów obowiązujących przed wojną z wszystkich przedmiotów, oprócz sprawnościowych. Lekcje odbywały się w każdej grupie 3 razy tygodniowo po 4 do 5 godzin dziennie. Klasy I, I, III Gimnazjum po 14 godzin tygodniowo, klasy IV po 17 godzin tygodniowo, klasy licealne po 17 godzin tygodniowo. Każda grupa tajnego nauczania miała zapewnionych po 4-5 lokali, gdzie mogły odbywać się lekcje. Za naukę na kompletach pobierano opłatę, przy czym były stosowane znaczne zniżki.

20. Wymień cztery tajne średnie szkoły ogólnokształcące działające w Kielcach w okresie okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej.

- Gimnazjum im. Błogosławionej Kingi – kierowane przez Marię Opielińską
- Gimnazjum im. Stefana Żeromskiego – kierowane przez Pawła Czaplę, a po jego aresztowaniu przez Jana Strasza
- Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego – powstałe w roku 1942/43, kierowane przez Ildefonsa Sikorskiego
- Prywatne Liceum i Gimnazjum powstałe na bazie dwóch przedwojennych szkół: Sióstr Nazaretanek im. Królowej Jadwigi i Św. Stanisława Kostki – kierowane przez Bolesława i Zofię Kozłowskich. Szkoły kieleckie objęły swym zasięgiem teren powiatu.

21. Podaj liczbę wydanych świadectw dojrzałości w tajnych kieleckich szkołach w czasie okupacji.

Ogółem 4 kieleckie szkoły średnie w czasie okupacji wydały kielczanom ponad 350 świadectw dojrzałości.

22. Podaj liczbę nauczycieli tajnego nauczania pracujących na poziomie szkoły średniej w Kielcach.

- Gimnazjum im. Błogosławionej Kingi – 40 nauczycieli
- Gimnazjum im. Stefana Żeromskiego – 20 nauczycieli
- Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego – 24 nauczycieli
- Prywatne Liceum i Gimnazjum – 38 nauczycieli

łącznie – 122 nauczycieli

23. Co to było Pedagogium? Czym się zajmowało?

Pedagogium w Kielcach zajmowało się kształceniem przyszłych pedagogów. Działo również w czasie okupacji jako szkoła tajna. Pierwszy komplet tajnego Pedagogium rozpoczął pracę we wrześniu 1942 r.

24. Kto był inicjatorem i organizatorem kształcenia w tajnym Pedagogium w czasie wojny w Kielcach?

Inicjatorem i organizatorem tajnego Pedagogium w Kielcach był mgr Jan Śpiewak, przed wybuchem wojny był ostatnim dyrektorem tej szkoły.

25. Seminarium Duchowne w Kielcach w czasie wojny mimo trudnych warunków lokalowych kształciło przyszłych księży. Podaj liczbę alumnów kształcących się w tym seminarium w 1941.

W 1941 r. w seminarium duchownym kształciło się na przyszłych księży 71 alumnów.

26. Co stało się z budynkiem Seminarium Duchownego w Kielcach w czasie II wojny światowej?

Budynek został zajęty przez Niemców.

27. Ilu profesorów było zaangażowanych w procesie dydaktycznym na wszystkich tajnych kursach uniwersyteckich w Kielcach?

Łącznie było około 50 profesorów na wszystkich kierunkach tajnych kursów uniwersyteckich w Kielcach. Wywodzili się oni z różnych przedwojennych środowisk akademickich, a których losy czasie okupacji rzuciły na Kielecczyznę – najwięcej profesorów, docentów, adiunktów i asystentów było z Po-

znania, Warszawy, Lublina i Łodzi – stanowili oni około 65 % całej kadry nauczającej w Kielcach w czasie wojny.

28. Wymień ośrodki akademickie, z których wywodzili się profesorowie uczący w Kielcach w czasie II wojny światowej na poziomie szkoły wyższej?

Wywodzili się oni z Poznania, Warszawy, Lublina i Łodzi – stanowili oni około 65 % całej kadry nauczającej w Kielcach w czasie wojny.

29. Podaj liczbę studentów tajnych kieleckich kursów uniwersyteckich w chwili wyzwolenia Kielc spod okupacji niemieckiej w styczniu 1945 roku?

Liczba studentów na wszystkich kierunkach wynosiła w styczniu 1945 roku około 140.

30. Wymień głównych organizatorów tajnych kursów uniwersyteckich w czasie wojny w Kielcach.

Byli to: prof. dr Tadeusz Konopiński i dr Juliusz Nowak - Dłużewski – obaj z Uniwersytetu Poznańskiego oraz ksiądz prof. dr Piotr Kałwa z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

31. Kto był kierownikiem szkoły w Daleszycach w chwili wybuchu II wojny światowej?

Był to Mieczysław Mazur.

32. Kiedy został aresztowany Mieczysław Mazur?

Aresztowany został 14 lipca 1943 r.

33. Kto po aresztowaniu Mieczysława Mazura przejął kierownictwo szkoły w Daleszycach?

Stefan Krzemień.

34. Kto w 1944 r. zorganizował w Daleszycach dwa komplety tajnego nauczania na szczeblu szkoły średniej?

Organizatorami byli Stefan Krzemień i Dionizy Pietrzyk, a pomagała im Maria Michalczyk.

35. Jaka funkcję (oprócz tego, że był nauczycielem) pełnił Dionizy Pietrzyk ?

Był wizytatorem tajnych kompletów nauczania, wysuwał i opiniował kandydatów na funkcje kierowników Tajnych Organizacji Nauczycielskich.

36. Jakich przedmiotów uczył Dionizy Pietrzyk?

Uczył matematyki i fizyki.

37. Jakiego przedmiotu na tajnych kompletach uczyła Maria Michalczyk ?

Uczyła języka polskiego.

38. Gdzie poza budynkiem szkoły prowadzono w Daleszycach tajne nauczanie ?

Uczono m. in. w piwnicach prywatnych domów, w piwnicy wójta Juliusza Cedro oraz w pobliskich kamieniołomach za osadą Zagórze.

39. Kto w poddaleszyckim Kranowie prowadził tajne komplety na szczeblu szkoły powszechnej?

Były to Julia i Maria Stachurskie.

40. Kto prowadził niezorganizowane tajne nauczanie poza szkołą na szczeblu I klasy szkoły licealnej?

Honorata Sądej z domu Mazur.

41. Jak nazywał się prezes Okręgowej Komisji Oświaty i Kultury zawiązanej na przełomie 1939/1940 r. w Kielcach ?

Prezesem był Jan Kupiec.

42. Kto wszedł w skład Gminnej Komisji Oświaty i Kultury w Daleszycach?

W skład komisji weszli: Mieczysław Mazur, Dionizy Pietrzyk, Stefan Krzemień.

- 43. Kto wspomagał Dionizego Pietrzyka w pracy wizytatora tajnych kompletów?**
Wspomagali go Stanisław Rychter i Wilhelm Gancarczyk.
- 44. Gdzie zginął Mieczysław Mazur?**
M. Mazur ginął w Oświęcimiu.
- 45. Kiedy utworzona została Generalna Gubernia?**
Generalna Gubernia utworzona została 26 września 1939 r.
- 46. Czym była niemiecka akcja AB?**
To kryptonim akcji hitlerowskiej prowadzonej przeciwko polskiej inteligencji, w tym nauczycielom w GG.
- 47. Gdzie odbywały się zajęcia na „tajnych kompletach” w Zagnańsku w czasie okupacji niemieckiej? Wymień przynajmniej trzy takie miejsca.**
W prywatnych mieszkaniach nauczycieli i uczniów, na plebanii.
- 48. Czym zajmowała się TON obok tajnego nauczania?**
Organizowała pomoc materialną i żywnościową dla nauczycieli i ich rodzin, wydawała i rozprowadzała zakazaną literaturę i pomoce szkolne.
- 49. Czym miały się zajmować Gminne Komisje Oświaty i Kultury?**
Miały one organizować tajne nauczanie zakazanych przez okupanta przedmiotów, prowadzić oświatę pozaszkolną, monitorować stan szkolnictwa, określanie jego potrzeb na przyszłość.
- 50. W którym roku odsłonięty został pomnik na warszawskim Powiślu poświęcony nauczycielom TON?**
Pomnik odsłonięto 9 listopada 2000 r.
- 51. Wymień przynajmniej cztery miejscowości, w których mieściły się filie tajnego nauczania na poziomie gimnazjum?**
Były to: Nowa Słupia, Bodzentyn, Niewachłów, Zagnańsk, Chęciny, Łopuszno, Małogoszcz, Daleszyce, Bolmin, Mroczków, Sarbice.
- 52. Gdzie znajduje się pomnik upamiętniający wszystkich nauczycieli TON?**
Pomnik znajduje się w Warszawie na Powiślu.
- 53. Wyjaśnij skrót TON.**
Tajna Organizacja Nauczycielska.
- 54. Wymień przedmioty szkolne, których nauka została zakazana w szkołach powszechnych w okresie okupacji.**
Zakazane przedmioty to: historia, geografia, literatura polska.
- 55. Kto był twórcą tajnego nauczania w Zagnańsku na poziomie gimnazjum?**
Twórcą tajnego nauczania na poziomie gimnazjum był ks. Jan Kurczab.
- 56. Jakie szkoły zostały zlikwidowane w czasie okupacji niemieckiej na terenie Generalnego Gubernatorstwa?**
W czasie okupacji zlikwidowano: gimnazja, licea, szkoły wyższe.
- 57. Podaj, w jakich latach trwała II wojna światowa.**
II wojna światowa trwała w latach 1939 – 1945.
- 58. Kim była Maria E. Opielińska?**

Jedną z pierwszych osób w Kielcach - organizatorów tajnego nauczania podczas okupacji, dyrektorka Gimnazjum i Liceum imienia Bł. Kingi w Kielcach. Po wybuchu II wojny światowej już 15 października 1939 roku zorganizowała naukę na pierwszych w kraju tajnych kompletach, które przerodziły się w tajną szkołę, działała we władzach Tajnej Organizacji Nauczycielskiej okręgu kieleckiego oraz Wojskowej Służbie Kobiet Armii Krajowej.

59. Kto w Kielcach zajmował się rozprowadzaniem podręczników potrzebnych do nauki na tajnych kompletach?

Rozprowadzaniem podręczników zajął się Stanisław Kawecki.

60. Kiedy Szkoła Podstawowa nr 1 w Zagnańsku otrzymała im. Nauczycieli Tajnego Nauczania?

Szkoła otrzymała to imię 9 listopada 1996 r.

61. Jaki tytuł nosiło czasopismo niemieckie używane jako podręcznik w szkołach powszechnych?

Był to Ster i Mały Ster dla młodszych dzieci.

62. Które z kieleckich liceów ogólnokształcących patronowało tajnym kompletom w Zagnańsku?

Było to LO im. S. Żeromskiego.

63. Kto był kierownikiem szkoły w Zagnańsku – Chrustach w czasie II wojny światowej?

Kierownikiem szkoły był Władysław Boszczyk.

64. Wymień przynajmniej trzech nauczycieli uczących na tajnych kompletach w Zagnańsku.

Na tajnych kompletach uczyli m.in.: ks. Jan Kurczab, Kamila Kowalska, Adam Miętus, doc. Jan Bogumił Sokołowski, inż. Bolesław Plenkiewicz, Mieczysław Nowacki, Zofia Makarewicz, Anna Jodłowska, Anna Makarewicz.

65. Którzy z nauczycieli tajnych kompletów w Zagnańsku przeniesieni byli w Kieleckie z Poznańskiego? Wymień przynajmniej 2 nazwiska.

Byli to: Jan Bogumił Sokołowski, Bolesław Plenkiewicz, Adam Miętus.

66. Wymień szkoły, których Niemcy nie zlikwidowali na terenie Generalnej Guberni.

Szkoły powszechne i szkoły zawodowe z tym, że zabroniono w nich uczyć literatury polskiej, historii Polski, geografii.

67. Czym zajmowała się Komisja Oświecenia Publicznego?

Zajmowała się ona przede wszystkim organizowaniem szkolnictwa na poziomie szkoły średniej.

68. W którym roku rozpoczęto naukę na tajnych kompletach na poziomie gimnazjum w Zagnańsku?

Tajne komplety rozpoczęto wiosną 1940 roku.

69. Jak nazywał się nauczyciel, który kierował tajnymi kompletami na poziomie gimnazjum w Bodzentynie?

Był to Antoni Waciński.

70. Co stało się z polskimi szkołami na ziemiach polskich włączonych bezpośrednio do Rzeszy Niemieckiej?

Szkoły te zostały zlikwidowane.

71. Kiedy rozpoczęto naukę na tajnych kompletach na poziomie gimnazjum i szkoły średniej w Kielcach?

Zajęcia te rozpoczęto 15 października 1939 r.

72. Gdzie najczęściej odbywały się egzaminy uczestników tajnych kompletów w Zagnańsku?

Egzaminy najczęściej odbywały się na plebanii, w mieszkaniu dr Albina Urbanowskiego, Kamili Kowalskiej.

73. Kiedy miały miejsce walki w czasie kampanii wrześniowej żołnierzy WP w rejonie Zagnańska (Le-komin i Kopalnia Kamienia „Barcza”)?

Walki stoczono w dniach 6 - 7 września 1939 r.

74. W rejonie Umer – Kołomań wiosną 1940 roku powstała organizacja konspiracyjna. Jaka nosiła ona nazwę?

Była to Kadra Polski Niepodległej.

75. Jaki pseudonim nosił mjr Henryk Dobrzański, żołnierz Wojska Polskiego, jeden z pierwszych dowódców oddziałów partyzanckich w czasie II wojny światowej?

Jego pseudonim to „Hubal”.

76. Kiedy miało miejsce starcie oddziału partyzanckiego majora Hubala z Niemcami w rejonie miejscowości Szałas?

Starcie oddziału „Hubala” z Niemcami miało miejsce w dniu 1 kwietnia 1940 r.

77. Ile razy miała miejsce wizytacja władz szkolnych niemieckich w szkole w Zagnańsku w czasie II wojny światowej?

Wizytacja odbyła się 2 razy.

78. Jaka akcję przeciw Niemcom przeprowadzili w Zagnańsku partyzanci z oddziału Edwarda Skroboty ps. „Wierny” w styczniu 1944 r.?

Rozbrojona została grupa inspektoratu leśnego, zdobyto broń maszynową i myśliwską.

79. Kto był dowódcą placówki Kadry Polski Niepodległej (włączonej później do AK)?

Był nim Paweł Stepien ps. „Gryf”, „Pawelek”.

80. Kiedy miało miejsce utworzenie 4 pp. leg. AK w rejonie Zagnańsk – Siodła?

Było to w dniu 15 sierpnia 1944 r.

81. Kiedy stacjonowali Zagnańsku – Siodłach żołnierze z oddziału M. Sołtysiaka „Barabasha”?

M.in. połowa sierpnia 1944 roku.

82. Jakimi pseudonimami posługiwał się Marcin Wiech, komendant Kadry Polski Niepodległej w rejonie Zagnańska?

Posługiwał się pseudonimami „Mściciel” i „Skoczek”.

83. Gdzie wyruszył 4 pp. leg. AK po kilkudniowej koncentracji w rejonie miejscowości Zagnańsk – Siodła w sierpniu 1944 r.?

Wyruszyli na pomoc walczącej Warszawie (powstanie warszawskie).

84. Kiedy miała miejsce pacyfikacja wsi Szałas?

Pacyfikacja wsi Szałas miała miejsce w dniu 8 kwietnia 1940 r.

85. Jaki poziom wiedzy i umiejętności powinni według Niemców posiadać Polacy?

Polacy winni umieć policzyć do 500, napisać nazwisko oraz zrozumieć, że nakazem Bożym Polaka jest bezwzględne posłuszeństwo wobec każdego Niemca.

86. Na jakich nowych niemieckich zasadach miały funkcjonować szkoły w powiecie włoszczowskim?

Rozkazano usunąć wszystkie podręczniki, pomoce szkolne, obrazy o treści historycznej które przypominały Polskę, nakazano odesłać do Jędrzejowa wszystkie pieczęcie z polskim godłem oraz polskie godła, a także zniszczyć portrety polskich dostojników państwowych.

87. Kiedy władze niemieckie wprowadziły „Ster” i „Mały Ster” w zamian podręczników do nauki w szkołach powszechnych?

Od 1 października 1940 roku.

88. Kiedy została przeprowadzona i na czym polegała akcja AB w powiecie włoszczowskim?

Akcja została przeprowadzona 11 czerwca 1940 roku. Zostało wtedy aresztowanych jedenastu nauczycieli, a wśród nich znalazł się również Kazimierz Śliwa- kierownik szkoły w Olesznie, który trafił do obozu koncentracyjnego w Dachau. Na szczęście udało mu się przeżyć. Wśród aresztowanych był też kierownik pobliskiej szkoły z Krasocina Józef Gajdziński, który obozu nie przeżył.

89. W jakich miejscach organizowane były „tajne komplety” w gminie Oleszno?

Komplety odbywały się w szkole po skończeniu zajęć, w domu nauczyciela czy gospodarza. Odpowiednim miejscem była także plebania np. w Seceminie i Kossowie, las w Chotowie czy pole w Raszkowie.

90. Jakie warunki brano pod uwagę przy lokalizacji „tajnego kompletu”?

Podstawowym warunkiem lokalizacji kompletu w budynku było dwoje drzwi, z których jedno zamaskowane umożliwiały bezpieczne wydostanie się na zewnątrz. Oprócz tego lokal był pilnowany przez „czujki”, które ostrzegały umówionym sygnałem, np. gwizdaniem znanej melodii, zwabianiem gołębi.

91. Kto pełnił funkcję przewodniczącego Tajnej Gminnej Komisji Oświaty i Kultury w gminie Oleszno?

Funkcję tę pełnił kierownik szkoły Kazimierz Śliwa, a po jego aresztowaniu Leon Kusiński.

92. Kto i na jakim poziomie organizował tajne komplety na terenie Oleszna?

Organizatorem tajnych kompletów na poziomie II i III klasy gimnazjum był ówczesny kierownik szkoły Kazimierz Śliwa, a potem jego następca Leon Kusiński. Natomiast na poziomie klasy VI i VII tajne nauczanie prowadziła pani Maria Słupczyńska.

93. Podaj imię, nazwisko oraz zawód jednego z absolwentów III klasy tajnego kompletu w Olesznie.

Tym absolwentem był obecny ksiądz profesor Tadeusz Przybylski.

94. Gdzie prowadziła zajęcia pani Maria Słupczyńska?

Zajęcia odbywały się w mieszkaniu Jana Mulewicza na Krogulcu, niedaleko Oleszna.

95. Na czym polegały wizytacje szkół w powiecie włoszczowskim przez radcę szkolnego Hermana Sterlaka?

Wizytacje polegały na wypytywaniu uczniów czy w szkole nie prowadzi się lekcji historii, geografii, języka polskiego oraz na poszukiwaniu „zakazanych książek” do wymienionych przedmiotów.

96. Gdzie i kiedy w powiecie włoszczowskim otwarto filię konspiracyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego?

Filia została otwarta w Słupi 10 września 1943 roku.

97. Podaj imię, pseudonim oraz formację wojskową nauczyciela z Chotowa, zamordowanego 30 października 1944 roku, podczas walki toczonej przez oddział „Nurta”?

Tym nauczycielem był Jan Kawalek ps. „Wilk”, należący do szeregów Armii Krajowej.

98. Jaki był udział partyzantów w tajnym nauczaniu w powiecie włoszczowskim?

Partyzanci zabezpieczali okolicę w czasie, gdy młodzież zdawała egzaminy, czego przykładem był oddział Armii Krajowej pod dowództwem kapitana Mieczysława Tarchalskiego ps. „Marcin”, ubezpieczający uczniów zdających egzamin maturalny.

- 99. Jakie straty poniosło szkolnictwo powiatu włoszczowskiego?**
W wyniku okupacji niemieckiej zniszczonych zostało 60% lokali szkolnych, zdewastowano 100% sprzętu szkolnego oraz straciło życie 24 nauczycieli z Tajnej Organizacji Nauczycielskiej.
- 100. Podaj pełną datę niemieckiej agresji na Polskę.**
Niemiecka agresja na Polskę rozpoczęła się 1 września 1939 roku o godz. 4.45.
- 101. Jaki kryptonim nosił plan niemieckiego ataku na Polskę w 1939 roku?**
Plan niemieckiego ataku na Polskę nosił kryptonim: „Plan Biały”/ Fall Weiss.
- 102. Jak długo broniło się Westerplatte?**
Żołnierze polscy na Westerplatte bronili się przez 7 dni, a mieli wytrzymać tylko 12 godzin.
- 103. Podaj pełną datę radzieckiej agresji na Polskę.**
Radziecka agresja na Polskę rozpoczęła się 17 września 1939 roku o godz. 2.00
- 104. Która rocznica zbrodni katyńskiej przypada na rok 2010?**
W roku 2010 przypada 70. rocznica dokonania przez NKWD zbrodni na oficerach polskich.
- 105. Czym się zajmował tajny Departament Oświaty i Kultury?**
Miał on za zadanie ujednoczyć tajne nauczanie (dotychczas działające spontanicznie i podejmowane przez różne tajne organizacje) w okupowanej Polsce, jego organizację i nadzór nad nim.
- 106. Wyjaśnij, co oznacza termin „konspiracja”.**
Konspiracja- tajna wroga działalność przeciw istniejącemu systemowi władzy, spisek; także organizacja prowadząca taką działalność lub ogół członków tej organizacji.
- 107. Czym była Służba Zwycięstwu Polski?**
Konspiracyjna organizacja założona 27.09.1939r. w Warszawie z gen. M. Tokarzewskim-Karaszewiczem na czele.
- 108. Czym było Gestapo?**
Gestapo była to Tajna Policja Państwowa w Niemczech, której zadaniem było stosowanie terroru i dokonywanie masowych mordów na przeciwnikach reżimu faszystowskiego w Niemczech i w okupowanych krajach Europy w czasie II wojny światowej.
- 109. Podaj pełną datę utworzenia Armii Krajowej?**
Armia Krajowa została powołana do życia dnia 14 lutego 1942 roku.
- 110. Kto był pierwszym komendantem Armii Krajowej?**
Pierwszym komendantem AK był generał Stefan Rowecki, ps. „Grot”.
- 111. Podaj nazwisko i pseudonim drugiego komendanta Armii Krajowej?**
Drugim komendantem Armii Krajowej był Tadeusz Komorowski, ps. „Bór”.

**Regulamin
konkursu plastycznego**

**Śladami naszych bohaterów
TAJNE NAUCZANIE NA ZIEMI ŚWIĘTOKRZYSKIEJ**

Każda szkoła przedstawia jedną pracę konkursową:

- pracę wykonuje 5-osobowy zespół uczniów z danej szkoły;
- imienny skład zespołu powinien być umieszczony na odwrotnej stronie pracy plastycznej;
- obok zespołu wykonawczego należy wpisać imię i nazwisko opiekuna, pod którego kierunkiem została wykonana praca, należy również umieścić pieczętkę szkoły oraz podpis dyrektora.

Praca w formie „mapy regionu” ilustrująca ważniejsze wydarzenia związane z tematem projektu powinna obejmować:

- miejsca pamięci, obeliski, pomniki, cmentarze,
- w pracy należy wkomponować krótką informację o tajnym nauczaniu w rejonie, w którym znajduje się szkoła,
- legendę objaśniającą użyte znaki graficzne, barwy itp. należy umieścić w lewym dolnym rogu „mapy regionu”.

Format: praca powinna być wykonana na kartonie, w formacie nie większym niż 61 cm / 86 cm.

Technika: pracę można wykonać dowolną techniką, używając różnych materiałów (zdjęć, emblematów, czasopism itp.).

Termin: prace należy dostarczyć w nieprzekraczalnym terminie do 30 kwietnia 2010 r. (przesyłka pocztowa – decyduje data stempla pocztowego) na adres:

**Szkoła Podstawowa nr 1
im. Nauczycieli Tajnego Nauczania
w Zagnańsku
Chrusty 60, 26 – 050 Zagnańsk**

- prace nie wolno rolować, składać,
- starannie opakowane prace należy opatrzyć danymi: adres odbiorcy z dopiskiem „Konkurs”,
- za stan dostarczonych prac organizator nie ponosi odpowiedzialności.

Ocena prac: prace zostaną ocenione w trakcie zaplanowanego rajdu, przez powołaną komisję.

Komisja konkursowa:

Przewodniczący: nauczyciel plastyki ze Szkoły Podstawowej w Olesznie.

Członkowie: nauczyciele plastyki ze szkół biorących udział w konkursie oraz kombataneci.

Nagrody: wszystkie prace zostaną nagrodzone, jednak za pomysłowość, estetykę, walory artystyczne są przewidziane 3 wyróżnienia.

Uwaga:

Przygotowane prace pozostają w szkole organizującej konkurs.